

Region Värmlands utvecklingsplan för framtidens hälso- och sjukvård

Mot 2040

REMISSVERSION
Beslutad i hälso- och sjukvårdsnämnden 250401

Förord

Uppdraget för Region Värmlands hälso- och sjukvårdsverksamhet inklusive tandvården är att utifrån hälso- och sjukvårdslagen och invånarnas samlade behov utveckla hälso- och sjukvården och stärka folkhälsan för att bidra till en livskvalitet i världsklass för Värmlands befolkning.

Utvecklingsplanen syftar till att beskriva hur Region Värmland ska göra det möjligt genom att ange en tydlig målbild och riktning mot 2040.

Utgångspunkten är att Region Värmland står inför många och stora utmaningar men också spännande möjligheter, vilka sätter ett starkt förändringstryck på sjukvården, och den självklara slutsatsen är att det framgent inte är möjligt att göra som vi gör idag. Vi behöver förändra våra arbetssätt och utveckla ett nytt vårdsystem som möter värmlänningarnas framtida behov!

Utvecklingsplanen synliggör behovet av ett systemskifte där vi går från ett mekaniskt tänkande där alla resurser alltid ska beläggas till ett personcentrerat, flödesorienterat och medarbetardrivet innovativt tänkande som på sikt leder fram till ett nytt vårdsystem som både ökar tillgängligheten till vård och höjer vårdens kvalitet samtidigt som medarbetarnas arbetsmiljö förbättras.

Vi ställer oss bakom förslaget till en ny utvecklingsplan för framtidens hälso- och sjukvård mot 2040 med målbilden att erbjuda alla i Värmland en tillgänglig, personcentrerad och nära vård.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Innehållsförteckning

Målbild 2040	4
Nuläget – utmaningar, möjligheter och en slutsats	5
Slutsats – Vi behöver forma ett nytt vårdssystem för en ny tid.....	7
Inriktning till 2040	8
1. Stärka primärvården i hela Värmland	8
2. Forma en personcentrerad och flödesbaserad vård.....	9
3. Utveckla en uthållig medarbetardriven förbättringskultur.....	9
4. Minska lågvårdevården och optimera vårdens administrativa stöd	10
5. Stärka förmågan att hantera olyckor, kriser och krig	10
Hur blir utvecklingsplanen verklighet?	11
Utvecklingsplanen utvärderas löpande.....	11
Processen mot en ny utvecklingsplan	12

Målbild 2040

Region Värmland erbjuder alltid rätt vård, på rätt plats och i rätt tid utifrån behovet och de individuella förutsättningarna hos de människor våra medarbetare möter.

Hälsa- och sjukvården inklusive tandvården i Värmland bedrivs så nära invånarna som möjligt – i hemmet, digitalt, på vårdcentralerna och i samtliga kommuner – samtidigt som den mer specialiserade och sällan förekommande vården koncentreras till våra tre sjukhus och i samverkan med regionerna i den mellansvenska sjukvårdsregionen.

Utifrån vårdprofessionernas samlade erfarenhet och kompetens, den nationella kunskapsstyrningen, klinisk forskning, nya teknologier och medicinska landvinningar i kombination med en uthållig förbättringskultur och nya arbetssätt har Region Värmlands medarbetare över tid format ett nytt vårdssystem, som ökat tillgängligheten till vård, höjt vårdens kvalitet och förbättrat medarbetarnas arbetsmiljö.

Det nya vårdssystemet erbjuder värmlänningen en sammanhållen vård, där primärvården, sjukhusens resurser och den högspecialiserade nationella vården samverkar gränsöverskridande med den kommunala omsorgen och skolan, för att alltid tillgängliggöra den bästa möjliga och mest effektiva vården för alla i Värmland.

Därutöver samverkar vårdaktörerna med andra delar i offentlig sektor, idéburna organisationer och näringsliv i ett gemensamt folkhälsoarbete, som resulterar i bättre hälsa, ökat välmående och minskat vårdbehov.

Sammanfattningsvis, år 2040 erbjuder Region Värmland en tillgänglig, personcentrerad och nära vård för alla i Värmland!

Nuläget – utmaningar, möjligheter och en slutsats

Vi har identifierat ett stort antal utmaningar såväl som möjligheter som påverkar förutsättningarna för att framtidssäkra det värmländska vårdssystemet. Utmaningarna pekar mot fyra olika övergripande behovsområden: en personcentrerad vård och sammanhållen vårdkedja som fungerar sömlöst över organisationsgränser; ett mer robust och hållbart vårdssystem; en kvalitetsdriven förbättringskultur; och vårdens tekniska och medicinska utveckling. Vidare pekar utmaningarna samlat mot slutsatsen att vi måste forma ett nytt vårdssystem för en ny tid – Värmlands framtid!

Utmaningar som pekar mot behovet av en personcentrerad vård och sammanhållen vårdkedja som fungerar sömlöst över organisationsgränser

Den traditionella hälso- och sjukvården är ofta uppbyggd kring sjukhus och specialiserad vård men framtidens behov kräver en mer tillgänglig och samordnad vård som i högre grad möter patienterna där de är. Det innebär att primärvården behöver stärkas och utvecklas, att patienter behöver ges större egenmakt och att samverkan mellan vårdens aktörer måste förbättras. Exempel på utmaningar inom detta område:

Tillgängligheten till vård möter inte hälso- och sjukvårdslagens krav och värmlänningen uppfattar att den är för dålig. *Utmaningen är att öka följsamheten till hälso- och sjukvårdslagen och möta värmlänningens förväntan på en tillgänglig vård*

Omställningen till en nära vård syftar till att förflytta vården – fysiskt och digitalt – närmare invånarna för att anpassa insatserna efter vad som är viktigt för den enskilda individen. Kärnan är ett personcentrerat förhållningssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. *Utmaningen är*

att utifrån patientens behov forma en sammanhållen vårdprocess som kan överbrygga de organisatoriska gränserna – internt och externt.

Den personcentrerade vården är en förutsättning för omställningen till en nära vård där vi tar vara på patientens resurser, ökar patientens delaktighet och involvering, och där det är lämpligt och möjligt, låter patienten ta ett större ansvar för sin egen vård. *Utmaningen är att forma ett vårdssystem som ger patienterna möjlighet att involvera sig i, ta ansvar för och samskapa sin egen vård.*

Bristande samordning mellan olika vårdgivare, vårdenheter och vårdnivåer leder till dubbelarbete och ineffektivitet. Detta leder också till onödig vård och risk för vårdskador. *Utmaningen är att utifrån ett personcentrerat arbetssätt forma en sammanhållen vårdprocess och utveckla en gränsöverskridande samverkan inom och över organisationsgränser.*

Utmaningar som pekar mot behovet av ett mer robust och hållbart vårdssystem

Hälso- och sjukvården påverkas av de ekonomiska ramvillkoren och omvärldsfaktorer som demografiska förändringar, kompetensförsörjningsproblem och samhällskriser. Ett hållbart vårdssystem måste kunna hantera dessa utmaningar utan att kvalitet och säkerhet försämras. Exempel på utmaningar inom detta område:

Den ekonomiska situationen är rotad i att hälso- och sjukvården i Värmland under lång tid haft en ansträngd ekonomi, upprepade behov att reducera kostnader. *Utmaningen är att möjliggöra för alla chefer att i en mer decentraliserad styrmodell ta ansvar för sin verksamhet, personal och ekonomi genom att tillsammans med sina medarbetare forma en förbättringskultur och nya arbetssätt som fokuserar på att skapa värde för och tillsammans med patienten.*

Den demografiska utvecklingen visar att Värmland redan idag har en av Sveriges äldsta befolkningar och ända fram till 2040 minskar befolkningen samtidigt som antalet 80-åringar blir 50 procent fler än idag. Det driver på de samlade vårdbehoven. Samtidigt står vi inför en omfattande kompetensförsörjningsutmaning som vi delar med hela Sverige. Vi kommer ha svårt att rekrytera fler medarbetare till vården. *Utmaningen är att klara av att ta hand om fler äldre patienter samtidigt som vi blir färre medarbetare.*

Med en av Sveriges äldsta och sjukaste befolkningar utmanar värmlänningens hälsa vårdsystemet. Starkt förenklat har Värmland 2025 Sveriges högsta sjukskrivningstal samt mer ohälsa och kortare medellivslängd än rikssnittet. *Utmaningen är att stärka värmlänningens hälsa, både via hälso- och sjukvårdens förebyggande och hälsofrämjande arbete, och via folkhälsoinsatser i samverkan med andra samhällsaktörer.*

En osäker omvärld med risker för olyckor, samhällskriser och krig utmanar planeringen för hälso- och sjukvården både på kort och lång sikt. *Utmaningen är att forma en robust och motståndskraftig organisation som klarar av att hantera många olika krisscenarier.*

Utmaningar som pekar mot behovet av en kvalitetsdriven förbättringskultur

Hög vårdkvalitet och en god arbetsmiljö går hand i hand. Ett framgångsrikt vårdssystem kräver en uthållig och kontinuerlig förbättringskultur där medarbetarnas engagemang och patientsäkerhet står i fokus. Exempel på utmaningar inom detta område:

En medarbetardriven förbättringskultur och kopplingen till en god arbetsmiljö. Hälso- och sjukvårdsverksamheter som över tid utvecklat en uthållig förbättringskultur byggd på ett professionsstyrt medarbetarengagemang, och med stöd från chefer på alla nivåer, har visat att det är möjligt att öka tillgängligheten till vård, höja vårdkvaliteten och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö, delaktighet och engagemang – samtidigt som verksamhetens ekonomi förbättras. *Utmaningen är att finna former för att stödja och stärka en uthållig medarbetardriven förbättringskultur.*

Förekomsten av vårdskador är ett av hälso- och sjukvårdens mest tydliga kvalitetsproblem. Statistiken visar att vi är på rätt väg, men det noteras 2025 skador i vården i drygt tio procent av vårdtillfällena. *Utmaningen är att fortsätta att utveckla den patientsäkerhetskultur som krävs för att minska antalet skador som vården orsakar.*

Utmaningar som pekar mot vårdens tekniska och medicinska utveckling

Den snabba medicinska och tekniska utvecklingen skapar möjligheter att behandla fler sjukdomar mer effektivt, men den driver samtidigt upp vårdens kostnader i en takt som är svår att hantera. Samtidigt finns digitala lösningar och tekniska innovationer som kan effektivisera vården, men dessa kräver prioritering, organisatoriska förändringar och investeringar för att verkligen skapa värde. Exempel på utmaningar inom detta område:

Den medicinska och tekniska utvecklingen där nya teknologier, läkemedel, digitalisering och AI skapar möjligheter att behandla allt fler tillstånd, samtidigt som kostnaderna för vården ökar dramatiskt. *Utmaningen är att finna former för att säkerställa att vårdens resurser används optimalt.*

Digitaliseringen skapar förutsättningar att utveckla och effektivisera vården genom både förändrade arbetssätt och automatiserade arbetsprocesser. *Utmaningen är att ställa om till en personcentrerad och faktabaserad vård och prioritera rätt i utbudet av digitala system och stödfunktioner samt att ha förmågan att undanröja de juridiska och organisatoriska hindren – både internt och externt – för att dra nytta av digitaliseringens och hälsodatans möjligheter.*

Nya CSK beräknas stå klart 2036 och är den största sjukhussatsningen någonsin med målet att framtidssäkra den specialiserade sjukvården i Värmland. Under planperioden kommer ytterligare investeringar i lokaler i hela vårdsystemet och medicinskteknisk utrustning krävas som en del i vårdens utveckling. *Utmaningen är att Nya CSK färdigställs enligt plan utan att det får för stora undanträngningseffekter av andra nödvändiga investeringar eller sätter för stor press på den redan ansträngda driftsekonomi.*

Slutsats – Vi behöver forma ett nytt vårdssystem för en ny tid

Utmaningarna visar att hälso- och sjukvården inklusive tandvården i Region Värmland står inför ett omfattande förändringstryck där traditionella arbetssätt inte längre räcker till för att möta de ökande vårdbehoven. Slutsatsen blir att vi behöver ändra på våra arbetssätt och utveckla ett nytt vårdssystem som möter värmlänningarnas framtida vårdbehov.

Den kombinerade effekten av en åldrande befolkning, brist på personal, ökade krav på tillgänglighet, snabb medicinsk och teknisk utveckling samt en ansträngd ekonomi gör det ohållbart att bedriva verksamheten som vi gör idag. Samtidigt förändras synen på vård och hälsa. Patienter vill och förväntas vara mer delaktiga, digitalisering öppnar nya möjligheter och hälso- och sjukvårdens roll behöver omdefinieras för att arbeta både mer förebyggande och mer resurseffektivt över de organisatoriska gränserna, tillsammans med de värmländska kommunerna och de andra svenska regionerna.

Sammanfattningsvis synliggör utmaningarna behovet av ett systemskifte där vi går **från** ett suboptimerande och mekaniskt tänkande där alla resurser alltid ska beläggas **till** ett personcentrerat, flödesorienterat och medarbetardrivet innovativt tänkande som på sikt leder fram till ett nytt vårdssystem som både ökar tillgängligheten till vård och höjer vårdens kvalitet samtidigt som medarbetarnas arbetsmiljö förbättras.

Inriktning till 2040

Vi har dragit slutsatsen att för att möta framtidens utmaningar måste Region Värmland utveckla ett mer ändamålsenligt och effektivt vårdssystem som ökar tillgängligheten till vård, höjer vårdens kvalitet och samtidigt förbättrar medarbetarnas arbetsmiljö. För att förverkliga målbilden är bedömningen att Region Värmland behöver fokusera på fem övergripande och strategiska inriktningar fram till 2040:

1. Stärka primärvården i hela Värmland
2. Forma en personcentrerad och flödesbaserad vård
3. Utveckla en uthållig och medarbetardriven förbättringskultur
4. Minska lågvärdevården och optimera vårdens administrativa stöd
5. Stärka förmågan att hantera olyckor, kriser och krig

1. Stärka primärvården i hela Värmland

Vi måste förstärka det pågående arbetet med omställningen till en nära vård i linje med ambitionerna i överenskommelserna som utarbetats tillsammans med Värmlands kommuner, *Färdplan för en Nära Vård, Omsorg och Hälsa* och *Gemensam plan för primärvård*. Utgångspunkten för den nära vården är att den bedrivs nära medborgaren, men syftar också till att den ska upplevas sömlös, sammanhållen och integrerad genom hela vårdkedjan. Det innebär till exempel att:

- **Framtidens primärvård ska vara basen och navet i vårdsystemet** och behöver samspela och utvecklas tillsammans med den specialiserade sjukhusvården, den kommunala omsorgen och socialtjänsten samt andra intressenter som behövs utifrån personens perspektiv för att forma en sammanhållen vård.
- **Vi utvecklar digitala verktyg och plattformar** som använder patienternas hälsodata vilket stärker personcentreringen, förbättrar tillgängligheten till vård, ökar kontinuiteten i vården, och underlättar för invånarna att vara aktiva i sin egen hälsa och vård.

- **Samordningen förbättras mellan olika vårdnivåer**, framför allt mellan primärvård och sjukhusvård samt mellan Region Värmland och Värmlands kommuner, för att säkerställa att patienter får en sammanhållen vård som möter deras behov. Region Värmland behöver driva på arbetet med att utveckla en regional systemledning för att stärka samordningen.
- **Vi förstärker insatserna för förebyggande och hälsofrämjande åtgärder** genom tidiga insatser, användning av hälsodata, riktade hälsoundersökningar och vaccinationsprogram – allt för att minska förekomsten av levnadsvanesjukdomar, psykisk ohälsa och höga sjukskrivningstal.

2. Forma en personcentrerad och flödesbaserad vård

En personcentrerad vård utgår från att vi har förmågan att ge patienten den vård hen behöver, när hen behöver det, och så långt som möjligt även där hen behöver det. Det betyder att vården flyttas närmare patienterna i tid och rum, och anpassas till den individuella patientens behov och ökar därmed patientens delaktighet i vårdprocessen. Det ger också förutsättningar för att forma effektivare vårdflöden som ger patienterna kortare väntetider samtidigt som det ger medarbetarna en mer planeringsbar vardag och ett lugnare arbetstempo. Det innebär till exempel att:

- **Vi utformar vården tillsammans med patienten.** Den personcentrerade vården innebär inte att patienten bestämmer sin behandling utan om ett partnerskap och en delaktighet där patienten samskapar sin vård. Vi stärker patientens egna resurser, möjliggör egen vård och låter patienter själva utföra vissa moment som idag utförs av vårdpersonal när så är lämpligt och möjligt.
- **Vi effektiviserar de interna vårdprocesserna** och patientflödena genom att t ex minska störningar, väntetider, dubbelarbete, felrättning, överlämningar och onödiga administrativa uppgifter.
- **Vi koordinerar resurserna, förbättrar kommunikationen och informationsdelningen** mellan olika vårdnivåer och vårdgivare för att därigenom möjliggöra en effektiv och sammanhållen vårdkedja för våra patienter och minska enskilda patienters cirkulation i vårdsystemet.
- **Vi jobbar teambaserat**, tvärfunktionellt och tvärprofessionellt runt och tillsammans med patienten för att effektivt lösa patientens behov, förbättra vårdkvaliteten och medarbetarnas arbetsmiljö.

3. Utveckla en uthållig medarbetardriven förbättringskultur

För att komma närmare målbilden och förändra vårdsystemet tar vi till vara och förstärker förbättringskulturen i organisationen. Vi tar alltid utgångspunkt i insikten om att hög vårdkvalitet skapar de bästa förutsättningarna för både en patientsäker och kostnadseffektiv sjukvård samtidigt som det förbättrar medarbetarnas arbetsmiljö. Det gör vi till exempel genom att:

- **Vårdens chefer utbildas** i att stötta, coacha och vägleda medarbetarna i deras utvecklingsuppdrag.
- **Forma medarbetardrivna och professionsstyrda utvecklingsprocesser** där cheferna synliggör riktningen och fungerar som möjliggörare, inte som den som alltid "har lösningen".
- **Kunskapsstyrningen lägger grunden för våra arbetsätt** och vägleder våra medarbetare i vardagen så att vi använder den bästa tillgängliga kunskapen i varje patientmöte och vårdförlopp. En fortsatt satsning på en pragmatiskt inriktad kunskapsstyrning och informationsdriven vård kommer höja vårdkvaliteten, samtidigt som vi kan erbjuda en mer jämlik vård genom att minska variationerna i vård och behandling.
- **Satsa på utbildning och kompetensutveckling för att** för att möta medarbetarnas och hela vårdsystemets framtida kompetensbehov. För vårdens samtliga medarbetare är kontinuerlig kompetensutveckling avgörande för att hantera en ökad specialisering och teknisk utveckling.

- **Satsa på klinisk forskning** som bidrar till vårdens utveckling i Värmland och som kan locka högkvalificerade medarbetare inom samtliga vårdprofessioner att både forska och jobba kliniskt inom Region Värmland.

4. Minska lågvårdevården och optimera vårdens administrativa stöd

Den medicinska utvecklingen möjliggör mer vård för alla, men vårdinsatser som är ineffektiva, behandling som inte hjälper mot den aktuella åkomman eller insatser med svag balans mellan risk och nytta kan beskrivas som lågvårdevård. Internationella och nationella studier visar att ca 20 procent av den producerade vården är onödiga lågvårdevård. Denna vård driver kostnader utan att öka värdet för vare sig patienten eller verksamheten samtidigt som den ökar risken för vårdskador. Därför behöver vi till exempel:

- **Prioritera värdeskapande vård.** På samma sätt som vi inom kunskapsstyrning bedriver ordnat införande av nya metoder, ska vi avveckla vårdåtgärder som inte skapar värde för den individuella patienten. Det kräver att vården är faktabaserad och personcentrerad och att varje patients behov, vilja och förutsättningar ligger till grund för de kloka kliniska val som behöver göras i vårdprocessen.
- **Öka medvetenheten om sambandet mellan onödiga vårdåtgärder och vårdskador.** Lågvårdevård är inte bara ett slöseri med resurser som tränger undan annan nödvändig vård, utan lågvårdevård ökar också risken för vårdskador.
- **Forma ett starkt etikstöd** till vårdens verksamheter som kan stödja och utveckla vård- och behandlingsdialogen mellan vårdpersonal och patient och bidra till möjligheten att göra kloka kliniska val.
- **Optimera vårdens administration** med utgångspunkt från hur värdeskapande den är för patienten och verksamheten. En alltmer avancerad och lagstyrd vård har en tendens att öka den vårdnära och verksamhetsstödjande administrationen. Vården behöver ett administrativt stöd, men vi måste alltid värdera om det är nödvändigt eller om det kan ersättas av nya teknologier eller systemstöd.

5. Stärka förmågan att hantera olyckor, kriser och krig

En stark, robust grundorganisation är en förutsättning för en väl fungerande organisation i ansträngda situationer. Vi behöver därför stärka hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera kriser och långvariga nödsituationer genom att till exempel utveckla en:

- **Kontinuitetsförmåga och robusthet i vardagen** som gör oss starkare i händelser av kris. Denna förmåga är i hög grad beroende av en god samverkan internt inom Region Värmlands organisation såväl som med externa parter som Värmlands kommuner, andra regioner och statliga myndigheter.
- **Stabil kris- och krigsorganisation** som förmår att leda och styra verksamheten i kris och krig.
- **Stark försörjningsberedskap** som möjliggör att sjukvårdens verksamhet kan upprätthållas i händelse av kris och krig.

Hur blir utvecklingsplanen verklighet?

Den årliga verksamhetsplaneringen ska ta sin utgångspunkt i utvecklingsplanens målbild och strategiska inriktningar. Det innebär att aktiviteter i linje med planen kopplas ihop och tydliggörs i den ordinarie verksamhetsplaneringen.

För att säkerställa att utvecklingsplanen alltid är relevant bör den revideras en gång varje mandatperiod.

Utvecklingsplanen utvärderas löpande

Efter att utvecklingsplanens strategiska inriktning har integrerats i förvaltningens löpande verksamhetsplanering, sker uppföljningen av utvecklingsplanen i den ordinarie uppföljningsprocessen på samtliga organisatoriska plan – inom förvaltningen och i den politiska beslutsstrukturen.

Processen mot en ny utvecklingsplan

Våren 2024 gav Hälso- och sjukvårdsnämnden hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att revidera utvecklingsplanen för hälso- och sjukvård som togs fram 2015 (LK/152175).

Revideringsarbetet har utgått från den befintliga planen och tagit hänsyn till det totala uppdraget för Region Värmlands hälso- och sjukvård.

Planen har tagits fram genom både omfattande omvärldsspaning samt bred dialog och insamling av synpunkter från berörda intressenter, inklusive hälso- och sjukvårdens medarbetare, representanter för invånarna och kommunala nätverk. Hälso- och sjukvårdsdirektörens ledningsgrupp har arbetat med förslag under hösten och vintern 2024-2025.

Drygt 100 vårdverksamheter och 40 stödverksamheter har skickat in dialogsvar som inkluderats i revideringsarbetet. Flera kommun- och medborgargruppningar har också bidragit med inspel och synpunkter exempelvis; MAS/MAR nätverket, nätverket för hälso- och sjukvårdsledningen och länets socialchefer (HosSoc), nätverket för individ- och familjeomsorgsförvaltningen (IFO) samt länsnätverket för elevhälsans medicinska insatser genomfört dialoger, unga medborgare, Värmlands Idébarna, Pensionärsrådet och Direktörsberedningen. Regionfullmäktige, hälso- och sjukvårdsnämnden och Värmlandsrådet har lämnat synpunkter om vad de anser är viktigt för hälso- och sjukvårdens framtida utveckling.

En webbplats på regionens vårdgivarwebb tillskapades för att säkerställa transparens och öppenhet under hela revideringsprocessen. Syftet med webbplatsen har varit både att berörda parter ska kunna ta del av dialogsvaren och lämna synpunkter på allt framtaget material.

Under våren 2025 är ambitionen att alla involverade parter ska ges möjlighet att lämna synpunkter på remissversionen innan den slutliga versionen av den nya utvecklingsplanen slås fast av Regionfullmäktige i oktober 2025.